

Dansk Ornitologisk Forening - lokalafdelingen for Østjylland

Årsberetning for 2020

En ting har præget 2020; "Corona"/covid19 – pandemien betød at mange aktiviteter helt måtte aflyses, ture måtte ændres og vi har lært at afholde møder via digitale platforme som teams, meet og zoom. DR havde sammen med en række organisationer en stor satsning "Vilde vidunderlige Danmark", hvor vi havde planlagt efterfølgende fugleture efter hver udsendelse med samme temaer. Disse og meget andet satte en virus fra Kina en stopper for.

Til gengæld har rigtig mange mennesker fået øjnene op for naturen, og folk har flokkedes på de populære steder. Den stærkt forøgede naturinteresse har også afspejlet sig i flere medlemmer i DOF - DOF har medvind for tiden, alle taler om natur, selv regeringen, men vi håber stadig, det bliver til mere end blot tale.

Fugleåret i Østjylland 2020

Af Peter Lange

Overalt er der i 2020 en stor stigning af aktiviteterne i felten, hvilket også afspejler sig i mængden af indberetninger, der aldrig har været større. Fra 2020 er der i alt 282672 poster fra Østjylland i DOFbasen, hvilket sammenlignet med 237434 i 2019 er en stigning på godt 45000 poster, eller 19%! Der er ifølge DOFbasen registreret i alt 323 fuglearter i Østjylland i 2020. 1589 af observationerne drejer sig om sjældne fugle, heraf er der 12 arter/racer, der skal godkendes af SU før de tæller med i statistikkerne.

I det følgende nævnes nogle af årets højdepunkter.

23/2 blev der set en halsbåndtroldand ved Hornbæk Engsø ved Randers, formentlig samme fugl genfindes 16/3 og ses af mange frem til 25/3.

Mols brillerer igen med trækkende ørne, således lille skrigeørn 23/5, steppeørn 8/7 og 2/7 og 8/7 trækker en 2K slangeørn over Mols Bjerger.

Årets mest populære sjældenhed, bedømt ud fra antal af indberetninger på DOFbasen, er den stendrossel, der opdages nær Ebeltoft Færgehavn d. 10/6 og bliver set af mange frem til 20/6. Syngende lundsanger ved Agri i juni er bestemt ikke hverdagskost her i distriktet.

Igen i år var der aftenfalke i Kolindsund, med op til 3 1K-fugle i sidste del af august og begyndelsen af september.

En af årets mest indberettede rariteter var den kohejre, der blev opdaget i området ved Havmølle Å øst for Stubbe sø d. 27/10. 29/10 bliver en til to kohejrer, der ses bl.a. på overnatningsplads ved Stubbe Sø, frem til 11/12 hvor den ene formentlig bliver taget af et rovdyr, den tilbageværende kohejre ses i området året ud.

Brun løvsanger 7/11 Stensmark Strand er ikke hverdagskost her i distriktet.

I det sene efterår var der usædvanligt mange gråsejlere i landet, og Østjylland fik sin del, men i alt mindst 5 fugle, fordelt med 3 ved Gjerrild, en ved Risskov samt en død fra Samsø.

30/11 opdages en langnæbbet sneppeklire på Alrø, hvor den observeres de følgende ca. 14 dage, hvorefter fuglen flytter over fjorden til Borre Odde, hvor den bliver året ud ud, til glæde for mange besøgende.

Til slut bør der også lige hejses et flag for, at vi i 2020 fik det første ynglepar af vandrefalk i Østjylland, idet et par slog sig ned i en opsat kasse på Århus Havn og fik tre unger

Naturpolitisk arbejde i DOF Østjylland 2020

Af Peter Lange

Sager af naturpolitisk karakter drøftes typisk i bestyrelsen eller blandt bestyrelsesmedlemmerne og kommunekontaktpersonerne, via mail.

Nogle af årets sager er omtalt i beretningerne fra kommunekontakt-personerne.

Der berettes fortsat om problemer med ræv på den ene af fuglørerne i Egå Engsø. Bestyrelsen har drøftet problemet på flere møder, og kontaktet Århus Kommune, som desværre ikke lader til at være med på at gøre noget. De muligheder vi ser for at gøre noget, kræver dispensationer og tilladelser fra myndighederne (kommunen) som vi ikke ved om vi vil få (der er ikke søgt).

Vi modtaget jævnlige henvendelser fra bekymrede borgere, der ønsker DOFs støtte til at protestere mod opsætning af vindmøller. I overensstemmelse med DOFs naturpolitik protesterer vi udelukkende mod vindmøller, hvis man vil opstille dem i fuglerige vådområder, på vigtige trækruter, eller meget nær kendte ynglelokaliteter for f.eks. havørn eller rød glente.

Det nye "påhit" er solcelleparker, hvor man plastrer en hel mark, eller flere marker, til med solceller. Det er noget man gennem årtier har set i Tyskland, men nu er fænomenet også kommet til Danmark. Jeg synes der kan være adskillige både landskabelige og etiske udfordringer ved den brug af som regel god landbrugsjord, men at der er et problem for fuglelivet er nok tvivlsomt?

Omfanget af post i form af høringer og afgørelser fra myndighederne lå lidt over niveauet i 2019, med i alt ca. 1700 henvendelser.

Det er fortsat frivillige DOFmedlemmer med lokalkendskab, hovedsageligt kommunekontakt personerne, der har ansvaret for at få gennemset de mange henvendelser. Vi kan godt bruge mere hjælp til denne opgave. Kontakt bestyrelsen på mail@dof.dk hvis du vil vide mere.

Vi har ikke påklaget afgørelser i 2020.

Gråkragerne

Af Ole Jensen

2020 blev for Gråkragerne, som for så mange andre præget af aflysninger i foråret.

Der var planlagt 10 ture i løbet af året, men desværre måtte tre af dem aflyses i foråret. Til gengæld blev der på grund af restriktionerne til 10 deltagere gennemført to ture i december, og det blev således til 8 gennemførte ture, med i alt 151 deltagere, heraf dog en del gengangere

Topscoren var ikke uventet turen til Lille Vildmose i september, et turmål der altid er populært og trækker mange deltagere. Her var vi da også heldige at se både hav- og kongeørn, sidstnævnte i en flot opvisning lige over hovederne på os.

De 8 gennemførte og de 3 aflyste ture var følgende:

Tirsdag 14. januar: Kolindsund – 31 deltagere.

Mandag 17. februar: Vilsted Sø – 11 deltagere.

Torsdag 19. marts: Vasen og Hornbæk Enge - Aflyst

Onsdag 15. april: Hjarnø - Aflyst

Tirsdag 12. maj: Fussingø - Aflyst

Mandag 17. august: Kølsen-Skals Engsø – 20 deltagere.

Torsdag 17. september: Lille Vildmose – 35 deltagere.

Onsdag 21. oktober: Horsens Fjord ved Vorsø, Alrø og Lerdrup Bugt – 24 deltagere.

Tirsdag 17. november: Klostermølle og Mossø – 10 deltagere.

Mandag 14. december: Vorup og Hornbæk Enge - 10 deltagere.

Torsdag 17. december: Vorup og Hornbæk Enge - 10 deltagere.

Hjemmesiden www.dofoj.dk og facebook

Efter at vi har lagt vores webside ind på dof.dk platformen, er det især Ole Jensen, der lægger nye opslag op.

Vores facebook-side "DOF Østjylland" har nok overhalet hjemmesiden i antal besøg, og der er ved årets udgang omkring 775 medlemmer.

Medlemmer

Total antal medlemmer den 31.12.2020 = 1736, hvilket er en stigning fra 1600, eller godt 8%, på et år. Antallet er stadig stigende i disse år, og vi har aldrig haft flere medlemmer end vi har nu.

Kursusaktiviteter

Vi har afholdt et fuglekursus i 2020, ledet af Lars P. Johansson og Ole Jensen. Kurset havde 20 deltagere. De to sidste lektioner blev dog udskudt til 2021 pga. Corona.

Ørnens dag søndag d. 23. Februar

For 15. år i træk blev der afholdt ørnens dag. I vores område var der arr. ved Egå Engsø og ved Tange Sø. Der blev set ørn under arrangementet begge steder.

Fuglepigerne i Østjylland

Af Lotte Skjærbæk

Der var som vanligt planlagt en tur om måneden, dog med sommerferiepause i juli. Coronaen indhentede også Fuglepigerne, så nogle ture måtte desværre aflyses, men det blev også til mange gode ture i løbet af året. Gruppen er organiseret via en facebookgruppe og med egen hjemmeside; <https://fuglepiger.wordpress.com/kontakt/> . Inge Olesen og Rikke Rørbech er kontaktpersoner.

Beretninger fra kommunerne

Favrskov Kommune

Af Ole Jensen

Der er i årets løb afholdt to møder i Grønt Råd i Favrskov kommune. Favrskov Kommune arbejder målrettet med skovrejsning, både af hensyn til klima og biodiversitet og forårets første møde indledtes med en orientering om dette og en omtale af bogen "Klimaskoven" som argumenterer for mere produktionsskov. Der var efterfølgende debat om emnet. Bogen kan frit downloades fra "trae.dk/artikel/litteratur-klimaskoven/".

Desuden orienteredes om Coast to Coast Climate Challenge Gudenå, som er et tværkommunalt samarbejde om klimaindsatser og interessedinddragelse omkring Gudeåen. Der var også orientering om app'en "Oplev Favrskov", bekæmpelse af mårhunden, håndtering af regnvand og Banedanmarks projekter i Favrskov kommune. Andet møde afholdtes i december og omhandlede Favrskovs kommunes arbejde med biodiversitetsplanen, kommunens deltagelse i den national klimaplan, nyt om Gudenåstien, jordfordeling mellem Hadsten og Hadbjerg og Grønt Råds arbejdsform. Desuden har jeg deltaget i en on-line workshop om interesser i og omkring Gudenåen under Coast to Coast Climate projektet, som er omtalt ovenfor og endelig er der modtaget materiale fra omkring 80 sager med dispensationer og godkendelser, hovedsagelig vedrørende tilladelser til pålægning af fredsskovspligt, men også en del dispensationer i forbindelse med Banedanmarks arbejde med elektrificering af jernbanen gennem kommunen.

Norrdjurs Kommune

Af Jens Bonde Poulsen

Odder Kommune

af Arne Højgård

Biodiversitetsplan for Odder Kommune blev forelagt Grønt Råd, som udtrykte generel ros til biodiversitetsplanen, og kom med forslag til følgende mulige indsatser som opfølgning på den endelige vedtagelse af byrådet.

- Kampagne for naturvenlig drift i haver og på grønne arealer
- Naturtjek og fokusplaner hos landbruget
- Udpegning af gammelskov og evighedstræer
- Idékatalog for mere biodiversitet i byerne
- Udpegning af kommunalt ejede skove, som skal udlægges til urørt skovindsatsområder, og Grønt Råd blev bedt om at fremsende bemærkninger til disse.

Der var en drøftelse af arbejdet omkring biodiversitetsplanen og der var enighed om, man ud over de allerede nævnte områder med fordel kunne inddrage kirkegårde samt områder omkring sommerhuse samt, at formidling skal prioriteres og, at det skal gøres opmærksom på milepæle i arbejdet.

Praksis for slåning af grøftekanter

Plan for forvaltning af grøftekanter blev godkendt i 2019. Den praktiske udførelse er efterfølgende sket i overensstemmelse med planen. Der er foretaget forsøg med opsamling af materiale på 3 delstrækninger, hvor effekten efterfølgende vurderes. Der er foretaget slåning af grøftekanter efter henvendelser fra lodsejere om forekomster af gold hejre samt ved frøgræsmarker. Odder Kommunes opfølgning på disse henvendelser og den foretagne slåning har givet anledning til omtale i diverse medier omkring vurderingen af, grundlag og behov for slåning af disse strækninger. Odder Kommune vil fremad rettet fotografere de anmeldte strækninger for evt. behov for dokumentation.

Biologen fortalte om forekomster af karakteristiske overdrevarsarter som blåhat, almindelig kællingetand og lancetvejbred på forsøgsstrækninger med fjernelse af det afslåede materiale.

Der var efterfølgende en drøftelse i Grønt Råd og der blev udtrykt tilfredshed med planens intensjoner om at styrke biodiversiteten og de igangværende forsøg med fjernelse af afklippet materiale.

Kysing Fjord – forundersøgelse

Resultatet af forundersøgelsen foreligger og kan ses på Odder Kommunes hjemmeside.

Idéen med projektet er tidligere behandlet i Grønt Råd og er optaget i Idékatalog for Natur og Miljøprojekter.

Kysing Fjord blev i 1832 afvandet i forbindelse med et landindvindingsprojekt. Det tilbageværende fjordområde (Norsminde Fjord) er en lavvandet fjord med omkringliggende naturområder, som er internationalt fuglebeskyttelsesområde (NATURA 2000) og vildtreservat. Vandmiljøet i Norsminde Fjord er belastet af næringsstoffer og har generelt ringe miljøtilstand. De primære kilder til nærrigsstofbelastning er kvælstof fra et stort dyrket opland, samt fosfor fra spildevand og aflejringer i fjorden.

Ved genskabelse af Kysing Fjord dannes i alt 178 ha frit vandspejl. Ændrede afvandingsforhold i den gendannede fjord vil betyde nedlæggelse af yderligere ca. 86 ha landbrugsareal.

Indledningsvist vil der opstå forhøjede næringsstofkoncentrationer af både fosfor og kvælstof, pga. udsivning fra agerjord efter området lægges under saltvand. Efterfølgende forventes en reduktion i kvælstofkoncentrationer, med fortsat øget koncentration af fosfor.

Det statslige indsatsprogram 2015-2021 søger at reducere tilførsel af kvælstof til Norsminde Fjord med ca. 70 tons N/år svarende til en halvering af den nuværende udledning.

Genskabelse af fjorden vil medføre nye områder med eng og strandeng. Med deraf følgende udvidelse af rasteområdet for trækfugle skabes nye biotoper som i Årslev Eng sø, med den forskel, at fjordområdet er marint.

Naturgenopretningen vurderes at være af national betydning, og vil kunne øge den rekreative værdi af området.

Møder og ture

Der er afholdt 2 møder i det grønne råd i 2020 og der ikke afholdt fugleture ved Norsminde Fjord pga Corona restriktioner.

Randers Kommune

Benny Kristensen

Der var intet særligt nyt.

Samsø Kommune

Mogens Wedel-Heinen

Der var intet særligt nyt.

Silkeborg Kommune

Af Simon Iversen

Andreas Winding og jeg lavede i starten af 2020 en satsning med ture i hele Silkeborg Kommune, fx ved Borre Sø, Slotsholmen i hjertet af Silkeborg by, Velling Skov og Vrads Sande. Vi brugte en del tid på at planlægge turene, og vi fik inddraget andre turledere i kommunen. Alle turene måtte desværre aflyses med nedlukningen af samfundet pga. COVID-19-pandemien.

Første og eneste møde i 2020 i Det Grønne Råd i Silkeborg Kommune var 10. december, hvor jeg deltog digitalt. Her fortalte formanden for klimarådet, at han ønskede en biodiversitets politik for kommunen, og han ville præsentere forslaget for byrådet i det nye år. Dette forslag vil jeg følge op på.

Skanderborg Kommune

Af Peter Lange

Peter Lange repræsenterer DOF i det grønne råd, suppleret af Bent Birk Kristensen. Rådet har kørt på lavt blus i 2020, pga. corona, men der har været afholdt to fysiske møder.

Vi modtager og skimmer de afgørelser, som kommunen sender til DOF. Vi har ikke gjort indsigelser eller klaget over nogle af de indkomne sager i 2020.

I foråret 2020 meldte vi DOF ud af partnerskabet om Skovlunden, da vi vurderede at der var for lidt om fugle og natur i projektet. "Skovlunden" er en ejendom i udkanten af Skanderborg Dyrehave nær Døjsø, som SMUKFEST har erhvervet med tilhørende jordareal. Arealerne tilbydes af SMUKFEST til benyttelse til "Byens Borgere".

I maj fik Naturstyrelsen en "hornuglegate", en shitstorm på de sociale medier, da der blev fældet/tyndet i en granbevoksning ved Engvej ved Gl. Rye, i et område hvor der angiveligt skulle yngle skovhornugle. Desværre var yngleparret ikke indberettet nogen steder, hvorfor Naturstyrelsen kunne undskylde sig med at de ikke vidste noget. DOF Østjylland indberettede hændelsen til firmaet, der evaluerer styrelsens FSC-certificering.

9. juni udførte Erik og Bent for 2. år tælling i Mossøs vestlige ende inkl. Emborg Odde fra båd udlånt af Silkeborg Fiskeriforening. Tællingerne sker i samarbejde med Skanderborg Kommune og udføres for at skaffe viden om de ynglende fugle ved søerne.

Syddjurs Kommune

Af Joy Klein

Ligesom på alle andre områder blev aktiviteterne hos DOF i Syddjurs Kommune ret formindsket i forhold til tidligere.

Der blev afholdt kun en offentlig fugletur i området (Ørnbjerg Mølle i juni måned med 15 deltagere). Der var ingen møder i det Grønne Råd. Der blev afholdt en workshop i juni under EU-projektet Coast to Coast Grenåens opland. Der blev afholdt et ekstraordinært møde i Naturstyrelsen Kronjyllands brugerråd i juli, der omhandlede oprettelsen af en Naturnationalpark på Fussingø, samt et ordinært møde i oktober. Desuden var der et møde mellem Naturstyrelsen Kronjylland og DOF i november måned, der også mest drejede sig om den kommende Naturnationalpark.

Projektet vedr. kortlægning af rågers habitatudnyttelse under regi af DCE/Institut for Bioscience, Aarhus Universitet, fortsatte i 2020 og de samme DOF-medlemmer som havde optalt rågekolonier på Djursland i 2019 gjorde det igen i 2020.

Der var desuden flere DOF-medlemmer der deltog i et nyt projekt under National Park Mols Bjerges "Top 20"-projekt (Tyve særlige og truede arter og deres levesteder), hvor rødrygget tornskade indgår som den eneste fugl i projektet. Der blev undersøgt intensivt i det meste af Nationalparken for at konstatere, hvor mange ynglepar der fandtes. Nationalparken arbejder nu på at koordinere resultaterne.

Selv om der var lavt blus på menneskelige aktiviteter, var der heldigvis gang i fuglene, og Syddjurs Kommune oplevede nogle spændende gæster. Den mest spektakulære art var uden tvivl stendroslen (en étårig hun) der holdt til ved Ebeltoft Færgehavn i juni måned og tiltrak fuglekiggere fra hele Danmark. Der var også mange teleskoper at se ved vejen syd for Stubbe Sø sidst i oktober, hvor hele to kohejrer fouragerede mellem benene på kreaturerne, der gik på engene. Andre sjældne fugle i kommunen har bl.a. været kærløber ved Følle Bund, flodsanger, skestork og odinshane ved Vænge Sø, og en kongeederfugl og søkonge ved Elsegårde.

DOF er som bekendt ikke længere repræsenteret i Nationalparkrådet, men der har været nok af andre aktiviteter til at få tiden til at gå med.

Aarhus Kommune

Af Henning Ettrup

Det Grønne Råd er nu officielt høringspart for byrådet i forbindelse med sager vedrørende grønne områder. I den forbindelse er det udvidet med 3 grønne medlemmer. Men som alt andet har Rådet været ramt af corona, hvorfor de fysiske møder i 2020 alle har været aflyst. Vi har derfor behandlet sager via mails eller som Teams-møder. Det gælder bl.a. forslag til Aarhus Naturkanon hvor der skal udpeges 10 interessante naturområder, som skal have særligt fokus, høring af visionsplan for et grønnere Aarhus, Moesgård Vildskov og input til "Et grønnere Aarhus med mere blå".

Forum til bekæmpelse af invasive arter har ingen møder afholdt i 2020.

Hørret Vildskov er udsprunget fra det Grønne Råd, og har til formål at udarbejde plan for at gøre Hørret Skov mere vild. Der skulle have været afholdt workshop i foråret 2020, men den måtte aflyses, hvorefter alt har ligget stille.

DOF er også repræsenteret i gruppen omkring bevarelse af de grønne områder ved Travbanen.

Aktiviteter ved Naturstyrelsen, Søhøjlandet

Af Bo Ryge Sørensen, DOFs medlem i brugerrådet

Siden 2013 har der på Naturstyrelsen Søhøjlandets arealer foregået en GPS-registrering af særligt biologisk værdifulde træer og lokaliteter for en række udvalgte arter.

GPS-projektet omfatter en kortlægning af ynglelokaliteter og redetræer for udvalgte arter som sortspætte, huldue, nøddekrige, perleugle, stor hornugle, musvåge, hvepsevåge, duehøg, rød glente, fiskeørn og havørn, på Naturstyrelsen Søhøjlandets arealer.

Friluftsrådet

Friluftsrådet har ændret sin struktur, så der nu er 23 lokale friluftsråd, samt fem regionsudvalg. I den nye struktur har DOF udpeget repræsentanter i alle kommuner i landet, ofte den kommuneansvarlige.

Østjylland er dækket af de tre kredse Østjylland, Århus Bugt og Søhøjlandet. DOF har bestyrelsesmedlemmer i to af disse: Jens Bonde Poulsen i kreds Østjylland og Ole Bøgh Vinther i Århus Bugt.

Vandråd III

I 2020 afsluttede vandrådene deres arbejde Vi havde medlemmer i alle de berørte vandråd i Østjylland.

I 1.5 vandopland for Randers Fjord deltog Ole Bøgh Vinther, for 1.6 vandopland for Djursland deltog Jens Bonde Poulsen og for 1.7 vandopland for Aarhus Bugt deltog Bent Birk Kristensen.

Fra vore egne rækker

Der har været afholdt 8 bestyrelsesmøder i 2020. De fysiske møder blev alle holdt i BioX i Aarhus, så en stor tak til Naturhistorisk Museum, der lægger lokaler til vores mange møder. Suppleanterne deltager i møderne i det omfang de har mulighed for det.

Vi har haft fire hhv tre repræsentanter af sted til de to møder. Møderne har været afholdt, som delvise fysiske møder og med mulighed for at være med online. Mødereferaterne herfra kan læses på www.dof.dk.

Som formand vil jeg gerne takke bestyrelsen for deres store engagement i foreningsarbejde, det er en fornøjelse at samarbejde med jer, selvom Corona har sat os på prøve.

Ole Bøgh Vinther
Formand